

5. Зобов'язати фахівців протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану вжити заходів щодо продовження строку дії свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта у порядку, визначеному Положенням про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів [5].

Також через ведення активних бойових дій на деяких територіях окремі судово-експертні установи та судові експерти взагалі не можуть виконувати свої функціональні обов'язки через окупацію території, загрозу воєнних дій, знищення робочого місця. Судові експерти залишають рідні міста, вони вимушені переїжджати до безпечніших місць, набуваючи статусу внутрішньо переміщених осіб. Такі чинники негативно впливають на роботу судових експертів, тому що збільшується навантаження на інші судово-експертні установи, особливо з проведення судових експертиз, що прямо пов'язані з документуванням воєнних злочинів агресора. Адже визначення істини за кожним кримінальним провадженням за умов недостатності або відсутності можливості отримання інформації для доказової бази знижує ефективність правосуддя.

Отже, через воєнний стан утворилася низка проблем з реалізацією експертної діяльності, Мін'юст України хотіло полегшити та урегулювати судово-експертну діяльність у цей час, але ці спрощення не вирішують основних питань проведення судових експертиз під час воєнного

стану та потребують подальшого обговорення та вдосконалення. Для того щоб судовим експертам було легше адаптуватися до сучасних реалій роботи, необхідно покращити взаємодію між експертними підрозділами, щоби забезпечити єдність підрозділів експертної діяльності та експертно-криміналістичної діяльності взагалі — тільки так ми зможемо досягти єдності, взаємопорозуміння і перемоги ворога.

Перелік джерел посилання

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://bit.ly/3KQneXk> (дата звернення: 02.03.2023).
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та доп.). URL: <https://bit.ly/3INVnEL> (дата звернення: 02.03.2023).
3. Овсянникова І. М. Судово-експертна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. № 21. С. 267—280.
4. Законопроект «Про судово-експертну діяльність»: паралельна реальність (міфи) та контраргументи / Міністерство юстиції України. URL: <https://bit.ly/3J9bhес> (дата звернення: 02.03.2023).
5. Про деякі питання забезпечення судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану : наказ Мін'юсту України від 14.03.2022 р. № 1138/5 (зі змін. та доп.). URL: <https://bit.ly/3IJJkYT> (дата звернення: 02.03.2023).

Особливості застосування методу накладання координатних сіток у трасологічних дослідженнях

Денис Міллер,

Дніпропетровський НДЕКЦ МВС України, м. Дніпро, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6490-3006>, e-mail: dene_pox@ukr.net

Розглянуто можливість застосування методу накладання координатних сіток під час проведення ідентифікаційних трасологічних досліджень, адже недостатнє методичне забезпечення майже унеможливує його застосування. Сформульовано теоретичні основи використання цього методу в дослідженнях окремих видів слідів, викладено рекомендації з вибору системи координат.

Ключові слова: трасологія; топографічний метод; порівняльне дослідження; координатні сітки; ідентифікація.

Peculiarities of applying the coordinate grid overlay method in trace evidence analysis

Denis Miller

The paper outlines a possibility of applying the method of overlaying coordinate grids when conducting identification trace evidence analyses. Insufficient methodological support impedes the possibility of using this method. The theoretical basis for applying this method in researches on individual types of traces has been developed. Recommendations on the choice of a coordinate system have been outlined.

Keywords: trace evidence science; topographic method; comparative study; coordinate grids; identification.

Криміналістика, як і будь-яка наука, постійно розвивається, упроваджуються та вдосконалюються напрацювання власних науковців, залучаються здобутки супутніх наук. Тож не дивно, що в одну з найважливіших стадій у криміналістичній ідентифікації — порівняльне дослідження — широко впроваджуються математичні (побудови геометричних фігур, графічний метод, вимірювання лінійних і кутових відстаней) та топографічні методи (накладання координатних сіток та ін.). Однак, аналіз практичної діяльності судових експертів-трасологів за останні роки свідчить про негативну тенденцію — використання надто обмеженої кількості методів порівняльного дослідження, що можливо пояснити багатьма факторами, поміж яких, на нашу думку, слід виокремити недостатній теоретичний рівень висвітлення у спеціальній літературі можливостей, переваг або недоліків окремих методів. Тому докладно розглянемо один із методів порівняльного дослідження (у контексті проведення ідентифікаційних трасологічних досліджень), що дуже рідко використовують останнім часом — метод накладання координатних сіток.

Метод накладання координатних сіток є топографічним, у криміналістичній методичній літературі, яка поширена у більшості судових експертів-трасологів, його описано одним-двома реченнями чи словосполученнями, частіше лише зазначено про його існування (хоча його досить широко висвітлено та часто використовують у габітоскопічних дослідженнях — встановленні особи за ознаками зовнішності). Цей метод пов'язано з використанням пластин із прозорої плівки, пластику або скла, на яку нанесено сітка рівних квадратів. Розміри квадратів повинні забезпечувати точність проведення порівняння (у випадку трасологічних досліджень найдоцільнішими є квадрати розміром 0,5×0,5 см або 1×1 см. Накладаючи на порівнювані об'єкти (чи фотозображення зазначених об'єктів, приведених до одного масштабу) за найчіткішими орієнтовними ознаками, експерт визначає відповідність чи невідповідність розташування порівнюваних ознак відносно їх координат [2]. Для забезпечення ілюстративності висновку дослідження зорієнтовані координатні сітки «вдруковують» у зображення, а клітки зі встановленими збігами (чи розбіжностями) позначають відповідними барвниками із зазначенням їх координат у описовій частині (див. рис. 1).

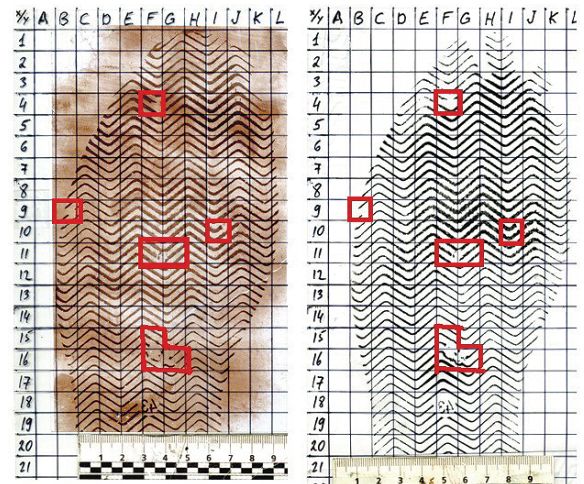

Рис. 1. Слід низу взуття та експериментальний відтиск підошовної частини взуття з розміткою (за методом накладання координатних сіток)

Найзручнішими сферами використання методу накладання координатних сіток у трасології є порівняльне дослідження статичних слідів низу взуття, транспортних засобів та знарядь зламу (у деяких випадках).

Переваги методу накладання координатних сіток:

- наочність — збіг координат, висвітлених в описовій та ілюстративній частинах висновку експерта; для особи (учасника процесу), яка не має спеціальних знань, таке подання буде досить зрозумілим;
- розташування окремих ознак у сліді та порівняльному зразку (координати на осях X та Y) досить зручно фіксувати, що полегшує роботу експерта у разі фрагментарного відображення сліду;
- відсутність необхідності винесення позначень за межі зображень, що зазвичай супроводжується довгими лініями, які перекреслюють слід у різних напрямках;
- полегшено порівняльне дослідження за наявності значної кількості однотипних порівнюваних об'єктів (наприклад, взуття з однотипним рельєфним малюнком (однострій), що є досить актуальним в умовах воєнного стану);
- широка сфера застосування під час перевірки за трасологічними обліками.

Поміж недоліків цього методу слід відзначити неможливість його застосування у порівняльному дослідженні динамічних слідів, однак це досить умовно, адже універсальний метод порівняльного дослідження у трасології взагалі відсутній.

Перелік джерел посилання

1. Салтевський М. В., Семаков Г. С. Криміналістика (криміналістична техніка) : курс лекцій. Київ, 2001. 216 с.
2. Митрохин В. К. Криминалистическая габитоскопия (установление личности по признакам внешности) : учеб. пособ. Южно-Сахалинск, 2011. 116 с.
3. Контор И. В. Криминалистические экспертизы. Характеристики экспертных методик. Библиография : учеб. пособ. Волгоград, 1990. 116 с.

Організація комунікації у процесі судової психологічної експертизи потерпілих внаслідок домашнього насильства

Марина Міхеєва,

Донецьке відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Полтава, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9949-5810>; e-mail: mary.mikheeva@ukr.net

Публікацію присвячено проблемі комунікативних аспектів судової психологічної експертизи потерпілих внаслідок домашнього насильства. Уточнено детермінанти ефективної професійної комунікації психолога-експерта.

Ключові слова: домашнє насильство; судово-психологічна експертиза; експертна бесіда; детермінанти ефективної комунікації.

Organization of communication in the process of forensic psychological examination of victims due to consequences of domestic violence

Maryna Mikheieva

The publication is devoted to the problem of communicative aspects of forensic psychological examination of victims of domestic violence. Determinants of effective professional communication of an expert psychologist are clarified.

Keywords: domestic violence, forensic psychological examination, expert interview, determinants of effective communication.

Сучасна соціальна реальність принципово змінює характер людських взаємин, призводить їх до формалізації, підсилює відчуженість близьких людей. Складність сучасного періоду розвитку суспільства зумовило поширення низки негативних явищ, серед яких особливе місце займає домашнє насильство, що актуалізує проблему підвищення ефективності слідчо-судової практики у цьому контексті.

Методологічними засадами дослідження стали положення теорії діяльності про роль міжособистісної взаємодії у життєтворчості особистості; теорії права про функції загальнообов'язкових норм поведінки, взаємозумовленість понять подія та відповідальність, взаємозумовленість сутності понять закон і право, необхідність державного забезпечення захисту основоположних прав людини [2].

Судово-психологічну експертизу потерпілих внаслідок домашнього насильства забезпечує відповідна компетентність експерта, що визначає значущість:

- спеціальних психологічних знань;

- адекватного використання методів наукової психології;
- удосконалення діагностичного інструментарію вивчення індивідуально-психологічних особливостей особистості підекспертного, своєрідності конкретної життєвої ситуації, складових неправових подій;
- уточнення процесуального статусу сторін [4].

Вектором, що визначає зміст підготовки та проведення психологічного дослідження потерпілих від домашнього насильства, є пошук та обґрунтування відповідей на такі питання:

- чи вплинули обставини, що розглядають у кримінальному провадженні, на особистість потерпілої особи як психотравмувальний фактор?
- чи виникли внаслідок дій підозрюваного у потерпілого психічні страждання та відчуття емоційної (психічної) залежності [1]?

Організація ефективної комунікації з підекспертними є у цьому випадку найбільш значимою умовою об'єктивного відтворення фактичного